

"Svoboda tiska" v besedi in dejanju

Ob koncu 1944. leta je začel izhajati "Glas mladih" — glasilo primorske antifašistične mladine. Bilo je prvo v zgodovini primorske mladine, ki je — saj ga je pisała mladina sama — izrazilo in bordino borenje proti antifašistični mladini. Izhajanje lista, ki je bil tiskan na štirih ali šestih straneh v velikosti sedanja "Mladin", niso zadrgale najhujše fašistične ofenzive. Mladina se skrila za use: saj papir, katerega je bilo treba prenesti mimo številnih okupatorjev, zased v postojku, za tiskarske potrebe, ob državlji, in druge, za strojev, za gradnjo tiskarn, za prostore uredništva, za kurirske zvezze, za razširjanje lista itd. To so bili nizgornovredni dokazi ljudskih in gospodarskih primorskih mladine, ki so svoje glasilo "Glas mladih".

</div

Hotelska industrija v Trstu

Kdor bi hotel očrtači zgodovino hotelske industrije v našem mestu, bi se moral vrniti v dobo, ko je Trst dosegel dojšje najvišjo točko svojega trgovinskega razvoja, ko je spričo svojega prometnega krizika privabil še največ potnikov iz vsega sveta. V splošnem ni mnogo reči o tržaški hotelski industriji, celo v avstro-ugarski časih ne, saj se tudi takrat zlepša nihče ni pobrigal za njeni usodi.

Med najstarejše hotele v Trstu spada »Balkan«, na katerega ruševina so »zgradiši« sedanji hotel »Regina«, da bi tako prikrali sramotno dejanje sovražnika prenapetoga nacionalizma, ki je dal svoj poseben pečat pokojnemu fašističnemu režimu. »Regina« pa je bil tudi edini hotel, ki so ga »zgradili« v predelu med obračavnico vijarham. Poleg njega ima Trst že Hotel de la Ville, Continental, Vanoli in nekaj najluksuznejših hotelov »Excelsior«, »Savoy Palace«. Drugi so manjšega pomena, tudi manj udobni in se kažejo že na zunaj, kot običajne stanovanjske hiše. Če ti kdo primjerja tržaško hotelso industrijo z italijansko ali jugoslovanskim, bi naša domača daleč zaostala.

V zadnjih svetovnih vojnah pa so si tržaški hoteljci znali najti lepe zasluge. Tržašani in še bolj tuji vedo, kako je bilo posebno ob začetku vojne v nočnih urah težko najti kakšen prostorček v tržaških hotelih. Za prekupecalce in trgovske potnike vseh vrst je na videz in za hip napoldi varljivi zlati čas, ko jih je fašistični imperialist odpljal vrata v Jugoslavijo in posebej v Hrvatsko. Poleg tega je stalno premikanje let, ki veliki meri zajelo tudi prostore, ki so bili na razpolago po tržaških hotelih.

„Admission limited...“

Po 8. septembri 1943. so Nemci zasegli skoraj vse hotele. Pustili so vendar nekaj sodi tudi zasebnim potnikom. Tako sta bili zanje odrejeni drugo v četrto nadstropje v »Savoji«. Centralne pa je takrat dobil privedek »Balkan« št. 2. V njem je bilo shajališče vseh vrst človeške golazni, ustaške, četniške in domobranske. In ta take »goste« je bilo v tem hotelu zmerom nekaj prostora.

Ce je bil kdaj položaj tržaške hotelske industrije težaven, je postal sedaj obupen. Ne v zvezki s zaslukom in dobršči, marveg glede na prostor, ki naj bi ga po hotelih našel potnik, da pritegne noč pod streho in opravi svoje posle. Leto dni je tega, odkar se je večna najboljših tržaških hotelov namah spremeli v zavabiški in vojašnice, se docela ločila od ostalega sveta. Bilu postaje je hotel »Emperior«, ki jo stavlja napol prazen, ker mora biti na razpolago vojaški ustanovi NAAFI. Hotel »Genova« se je spremeni v vojašnico, na hotelih Adria, napol praznemu Centralu, Italiji, Savoji, Continentalu, Roma, Milano, Hotelu De la Ville pa so napisi »admission limited to members and honorary members only« (dostopni izključno članom in povabljennim gostom). Napisli, ki prikrivajo človeku obutek blagostanja in udobja, le da ni namenjeno Tržaščanom.

»Regina« pa se je spremenila v pravatoč dežje zavetične tipi »Devonshire houses«, ki so mu hoteli poudarili njegovo prav posebno rezerviranost tako, da so kratko zadržali zagradili vso ulico pred njim, da ne bi kdo od njegovih prebivalcev prisil v dotik z »natives« (preziranimi domačini).

Ko bi hoteli zares izkoristili svojo umestnost in bogastvo, bi si lahko v nekaj urah postavili najudobnejši bivališča na vse bolj idealnih krajin, kakor n. pr. pri kolji na prostem v Kolonji, kjer je morje čistega zraka in sonca. In ljudje v mestu bi ne bili od popoljosti, ki bi utegnil tako zelo koristiti javni stvari, kakor je svoj čas, ko je jemoval tudi se druge.

Tako pa se zmogljivost tržaških hotelov dandanes omrežuje na majhna tenu prenočila tipa »Brionis«, in potniku, ki ga nesreča

ča prinese ob kasni uri v mesto, ne preostaja niti drugač, kakor da si počne posteljo pri spekulanti, ki klub vsemu pomanjka stanovanjskih prostorov, lahko še dajejo svoje sobe v najem, na da bi z izpostavljal nevarnosti, da jih jih zasežejo po svojemu zelo strogi stanovanjski urad. Kdo bi mogel tem izkoristeval, ki računa oddane sobe po 4000 lir in več, do živega, ko vendar plačajo predpisane davke.

Lačni kuhanji

Foglavlje zase pa je položaj na-mesencev tržaške hotelske industrije. Menda mu zlepja ni primeva v vrstah delaveck, kolikor so vsaj se zaposleni. Kar je še ostalo miznine pogodbe, so jo v zadnjem letu zaporedoma prekršl, da je v tem je imao kaj veljave, so doljni izpoljevati le v hotelih, ki niso zasezeni. V ostalih veljajo vojaške odredbe. In zoper je treba ugotoviti, da se celo nacistični okupatorji niso vtrkali v upravne zadave hoteljev in njih nameščencev. Sedaj pa so ovrgli še vso vladino sindikalnih pridobitev in hotelski nameščenci so prisili ponikod tako dač, da jim niti ne deljskega počitka več ne privozijo. Pri tem morajo titi po dvajsetih ur dnevno na delu, se gnati po stopnicah in sobah, po kuhinah od mize do mize. Zato pa jih dan za dnevnim zdravnikom prekujejo, jih mučijo z injekcijami, da je niso okužili plenema svojih novih godinov.

Plače pa so take, da prejme so-barica mesečno kvetjeno po 3000, z državnim dokladom v zadnjem času po 6000 lir na mesec, vratrili pa po 7.500. Pri tem pa odtegnejo vsem po vrsti po 30 lir dnevno na hrano, in to celo kuhanjem, ki v vsej človeški zgodovini, kaj takega menda ne pomnilo. V prenogih primerih je opaziti, že znatno nedohranjenost namenčen, ki jih dan za dinem odpirajo same konzerve.

Kar se tiče najemanja novih delovnih moči, so jih podredili, da

Osapeči na udarniškem delu

ŠPANSKO LJUDSTVO MUČENJŠKO LJUDSTVO

»Ni bolj sramotnih strani v zgodovini naše domovine od onih, ki so bile napisane v času mračne falangistične vlade. Falangistični je osoblj delovne množice v vajivju bedo. Zlín velja za temeljni zakon, a divi teror kot oblika vladavine.« (Dolores Ibárruri).

Te besede velike Spanke, žene, ki bolj kakor kdoroki pozna borbo in juntaško španskega ljudstva, so poziv ljudskim množcam vsega sveta, da dimpregejo trpečemu španskemu narodu, ki krvavi kakor srednjem veku v borbi proti zverinskemu zatiranju nacifalangističnega gospodarstva.

Niti največji frankistični terorista je dosegel oprimen obseg. Po poročilih samih krvnikov španskega ljudstva, je še, da bi vsteli slike in on, ki so še vedno v sreženjatu, skozi frankistične zapo-

ste, da prenese življeno v borbi proti fašizmu.

Na stotine borcov dnevno žrtvuje svoje življeno v borbi proti fašizmu, režimu, v borbi proti fašizmu.

Po frankističnih podatkih je v Španiji 25 osrednjih zaporov, 50 pokrajinskih, 50 zaporov v pravnih poslopjih, 100 oblastnih zaporov, medtrin, ki je na stotine skupin še na prisilni delu. In sem tri koncentracijska taborišča niso niti prista. V vseh teh inkvizitorskih središčih je danes 234.418 Špancev, moških in žens, ki so zakrivili samo to, da niso frankisti. »Frankistični raj«, to je koncentracijska taborišča, zapor, streljanje, mučenje. Španija je ogromno pokopališče, kjer tisoči in tisoči rodiljev objektivijo svoje drage, kjer so bili okuženi plenema svojih novih godinov.

Boljših sinov. Franco pa nadaljuje svoj program izbirjanja prebivalstva v postopa po navodilih grofa Jelmesa, ki mu je prišpel, da je za eretic brezposelnosti v Španiji potrebno umiriti 2 milijona delavcev in kmetov. Dočim so zapori in koncentracijska taborišča natrpani živi v emigracijski milijon Špancev, ki so bili prisiljeni zapustiti svojo domovino.

Špansko ljudstvo preliva kri v potokih, lačno pod terorjem, v borbi. Potrebuje mu je takojošna pomoci. Špansko ljudstvo se borí za isto stvar, za katere so se do zmagale borbi narodi Jugoslavije, Češkoslovaške, Sovjetske zvezze, Anglije in drugih zedinjenih narodov v času druge svetovne vojne proti fašizmu. Toda, zmaga demokratičnih narodov ne more biti popolna in mir ne bo očuvan, kar so ne unči zadnje gnezdo nacifalangistov.

Obstoj Franca bodri tudi italijanski fašisti v njihovih imperialističnih pohlepih, obstoje Franca bodri tudi grške monarhiste, da provocirajo miroljubne balkanske narode. Obstoj Franca ustvarja iz Španije srednje razdiobe nazima in svetovne reakcije, sredščo za začetek tretje svetovne vojne proti svobodi in neodvisnosti narodov. Stotine načelnikov znanstvenikov v Španiji prekuža novo oružje za uničevanje enoc.

Borj v Španiji se nadaljuje brez milosti, brez zastopa, dan in noč. Tudi pomoč borčnik se silam mora biti stinala. Borci protifrankističnega odpora zahtevajo, da se Franco režim izolira in prekužejo od vlad, ki se niso preklinile diplomatski odnosnici s Francom, da priznajo republikansko vlado dr. Girala. Zahtevajo, da opuste plotonike izjavne in preizkušnje leti po svojem junatu in borbenosti.

Po Španških zaporih postopajo na najbolj rasfinirane načine Hitlerjevškega stila. Po jedah se širijo gladovne stavke, rodiljevji v jehach nimajo drugega sredstva proti nezornim razmeram, kot tak herojski protest proti frankizmu in proti onim, ki ga v Londonu in Washingtonu zagovarjajo ter mu pomagajo. Tako je nedavno hrabro umrl osem rodiljev v ječi Alkala de Eñares. Med tisoči Špancev, ki so v nepristnosti zadržani, so tudi mladi Santiago Alvarez, komisar V. republikeške armade, in mnogi drugi, ki so znani iz zadnjih in prejšnjih let po svojem junatu in borbenosti.

Delavci sovjetiske, zdravstvene zaščite skrbijo tudi za zboljšanje zdravstvene invalidnosti domovinske vojne. Ustanovili so posebne politične, bolnice in sanatorije izključno za invalide. Na ta način je omogočeno večjemu številu invalidov zdravstvene v primerih zavodov in zdravstvenih postrojih.

Na stotine borcov dnevno žrtvuje svoje življeno v borbi proti fašizmu, režimu, v borbi proti fašizmu.

Na stotine borcov dnevno žrtvuje svoje življeno v borbi proti fašizmu, režimu, v borbi proti fašizmu.

Na stotine borcov dnevno žrtvuje svoje življeno v borbi proti fašizmu, režimu, v borbi proti fašizmu.

Na stotine borcov dnevno žrtvuje svoje življeno v borbi proti fašizmu, režimu, v borbi proti fašizmu.

Na stotine borcov dnevno žrtvuje svoje življeno v borbi proti fašizmu, režimu, v borbi proti fašizmu.

Na stotine borcov dnevno žrtvuje svoje življeno v borbi proti fašizmu, režimu, v borbi proti fašizmu.

Na stotine borcov dnevno žrtvuje svoje življeno v borbi proti fašizmu, režimu, v borbi proti fašizmu.

Na stotine borcov dnevno žrtvuje svoje življeno v borbi proti fašizmu, režimu, v borbi proti fašizmu.

Na stotine borcov dnevno žrtvuje svoje življeno v borbi proti fašizmu, režimu, v borbi proti fašizmu.

Na stotine borcov dnevno žrtvuje svoje življeno v borbi proti fašizmu, režimu, v borbi proti fašizmu.

Na stotine borcov dnevno žrtvuje svoje življeno v borbi proti fašizmu, režimu, v borbi proti fašizmu.

Na stotine borcov dnevno žrtvuje svoje življeno v borbi proti fašizmu, režimu, v borbi proti fašizmu.

Na stotine borcov dnevno žrtvuje svoje življeno v borbi proti fašizmu, režimu, v borbi proti fašizmu.

Na stotine borcov dnevno žrtvuje svoje življeno v borbi proti fašizmu, režimu, v borbi proti fašizmu.

Na stotine borcov dnevno žrtvuje svoje življeno v borbi proti fašizmu, režimu, v borbi proti fašizmu.

Na stotine borcov dnevno žrtvuje svoje življeno v borbi proti fašizmu, režimu, v borbi proti fašizmu.

Na stotine borcov dnevno žrtvuje svoje življeno v borbi proti fašizmu, režimu, v borbi proti fašizmu.

Na stotine borcov dnevno žrtvuje svoje življeno v borbi proti fašizmu, režimu, v borbi proti fašizmu.

Na stotine borcov dnevno žrtvuje svoje življeno v borbi proti fašizmu, režimu, v borbi proti fašizmu.

Na stotine borcov dnevno žrtvuje svoje življeno v borbi proti fašizmu, režimu, v borbi proti fašizmu.

Na stotine borcov dnevno žrtvuje svoje življeno v borbi proti fašizmu, režimu, v borbi proti fašizmu.

Na stotine borcov dnevno žrtvuje svoje življeno v borbi proti fašizmu, režimu, v borbi proti fašizmu.

Na stotine borcov dnevno žrtvuje svoje življeno v borbi proti fašizmu, režimu, v borbi proti fašizmu.

Na stotine borcov dnevno žrtvuje svoje življeno v borbi proti fašizmu, režimu, v borbi proti fašizmu.

Na stotine borcov dnevno žrtvuje svoje življeno v borbi proti fašizmu, režimu, v borbi proti fašizmu.

Na stotine borcov dnevno žrtvuje svoje življeno v borbi proti fašizmu, režimu, v borbi proti fašizmu.

Na stotine borcov dnevno žrtvuje svoje življeno v borbi proti fašizmu, režimu, v borbi proti fašizmu.

Na stotine borcov dnevno žrtvuje svoje življeno v borbi proti fašizmu, režimu, v borbi proti fašizmu.

Na stotine borcov dnevno žrtvuje svoje življeno v borbi proti fašizmu, režimu, v borbi proti fašizmu.

Na stotine borcov dnevno žrtvuje svoje življeno v borbi proti fašizmu, režimu, v borbi proti fašizmu.

Na stotine borcov dnevno žrtvuje svoje življeno v borbi proti fašizmu, režimu, v borbi proti fašizmu.

Na stotine borcov dnevno žrtvuje svoje življeno v borbi proti fašizmu, režimu, v borbi proti fašizmu.

Na stotine borcov dnevno žrtvuje svoje življeno v borbi proti fašizmu, režimu, v borbi proti fašizmu.

Na stotine borcov dnevno žrtvuje svoje življeno v borbi proti fašizmu, režimu, v borbi proti fašizmu.

Na stotine borcov dnevno žrtvuje svoje življeno v borbi proti fašizmu, režimu, v borbi proti fašizmu.

Na stotine borcov dnevno žrtvuje svoje življeno v borbi proti fašizmu, režimu, v borbi proti fašizmu.

Na stotine borcov dnevno žrtvuje svoje življeno v borbi proti fašizmu, režimu, v borbi proti fašizmu.

Na stotine borcov dnevno žrtvuje svoje življeno v borbi proti fašizmu, režimu, v borbi proti fašizmu.

Na stotine borcov dnevno žrtvuje svoje življeno v borbi proti fašizmu, režimu, v borbi proti fašizmu.

Na stotine borcov dnevno žrtvuje svoje življeno v borbi proti fašizmu, režimu, v borbi proti fašizmu